

EESTI NOORUS

NOORSOO
KULTUURI
AJAKIRI

ILMUB
ÜKS KORD
KUUS

TELLIMIS-HIND:

1	aasta peale	Kr. 1.80
1 $\frac{1}{2}$	aasta peale	" 1.—
1 $\frac{1}{4}$	aasta peale	" 0.50

KUULUTUS-HINNAD:

1	lehekülge	Kr. 30.—
1 $\frac{1}{2}$	lehekülge	" 15.—
1 $\frac{1}{4}$	lehekülge	" 7.50

TOIMETUS JA TALITUS TALLINNAS, HARJU T. 37

Nr. 3

MAI

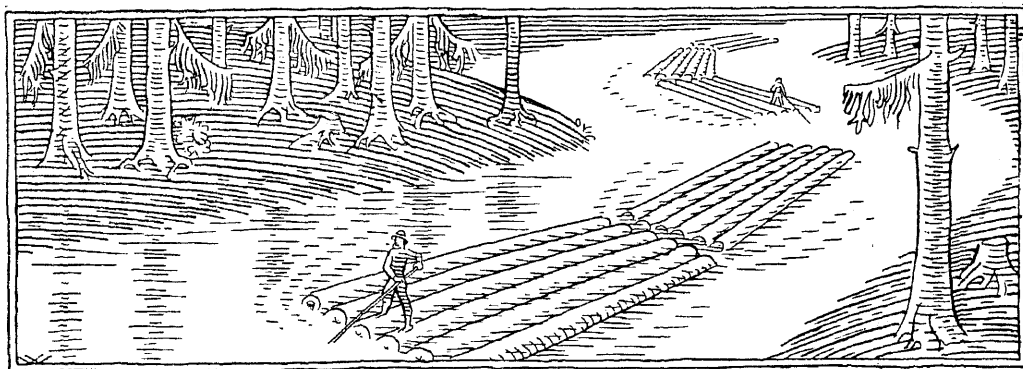
1929

ÜENÜ Virumaa osakondade vaheline nõupidamine 7. IV s. a. Rakveres.

Koos Rakvere, V.-Maarja, Kahula, Veltsi, Tõnuvere-Nurmetü, Karitsa, Palmse ja Aaspere esitajaid.

SISU: Kevadpühaks — Maati Mullari. Suvimõtteid ja ülesandeid — A. Meikop. Parteipoliitika ja noorsugu — Ed. Riisman. Noorsoolaste ekskursioon Soome. Punaste rooside süüd — Käbin Käesoo. Nooruspäevalt — M. Vari. Teise aastakümne lävel — Ed. Triik. Noorsoo töö mailt — Ungarist, Norrast, ÜENÜ osakonnist. Kolga-Jaani noorte elust. Karl Peeberg — in memoriam. Kuulutusi j. m.

Kevadpühaks.

Maati Mullari.

Üle maa tulid sõnumid suurtest meeleavaldustest — kogu Eesti oli süütanud tuled oma mineviku kangelaste austuseks. Mitte leina ja kaebuste öö, vaid vägev meeliülendav auavaldus, südameid sütitav hünn oma kodumaale — nii kajas see kogu rahva poolt uue kevade öös, täis „elagu“ hüüdeid uuele elule. Kevade päike sulatas jää, tõrvikute loit äratas tarretusest hinge, valgustades teed uude tulevikku!

Tuleb kevade, ent vaadake kuidas lobbab meie kultuuripõld umbrohus! Vaadake kuis ikka uusi ja kirjumaid parasiitlikke oksa püütakse pooki meie elupuu tüvele, ülikülluses ikka uusi ja „suuremaid“ suurilma parasiite meie hinge istutada. Seda kõik selleks, et meie noortest kasvaksid moodsad „vurled“, ja himp-hampid.

Aeg on kitkuda välja oma kultuuripõllult umbrohtu, aeg maha lõigata võõraste poolt meie elule külgepoogitud „kasvajad“, aeg puhastada kõige pealt hinge — oma usu tules.

Meie oma usk, milline see on? Mida see tunnistab, mida pühitseb? Kuhu meid juhib ja mida meile annab?

Oma usk on — usk oma võimesse, oma tulevikku. See seob meid oma kodumaaga, sisendab meisse aukartuse ja austuse oma rahva juhtesse, pühitseb meile meie mineviku kangelaste vaimu ja oma kodumaa — Eesti. Siin, eestlane,

on sinu „Püha maa“ — teist kallimat ja kaunimat sul ei ole päikese all. Siin on sinu pühad mäed, orud, hallikad, jõed, järved ja sinu esivanemate mälestusele pühitsetud hiied.

Tõstke meie noored jälle oma silmad suure Looduse poole, kasvatage oma hinge kodumaa looduse armastuses. Istutage ise hiisi ja kaunistage neid nende meie lugupeetud esivanemate mälestuseks, kes väärivad meie suurimat austust.

Oma hiites ühineb meie hing nende vaimuga, kes meile teed näitavad tulevikku. Kogume hiide siis, kui vajame ühismeelt, suurt meeliühendavat tunnet, seda, mis meid üheks ja võimsaks rahvuseks teeb. See suur rahvusline ühistunne, mis meid seob oma kodumaaga, teeb väärtuslikuks meile selle Maise Elu, mille eest on võidelnud kõik meie eelkäijad. Selle oma Maise Elu alalhoiduks ja kaunistuseks töötavad noored, töötavad need, kelle soontes voolab noorte veri.

Siia, omakultuuri põllule, istutame oma rahvuslisest päritolust seemet, siin hoolitseme nende tärkavate taimete eest, mida äratab talveunest uue elu kevade.

Ärgu olgu meil siin armuheitmist umbrohuga, murrame maha ja hävitame kõik võõrad „kasvajad“ ja väärkasvud — või muidu ei saa meie kunagi oma

põldu puhtaks, umbrohi võib länmatada meie töö ja elu.

Peame omama jälle eestlase hinge ja kasvatus, peame kaunistama oma Eesti kodu ja elu, et see tunduks meile o m a n a ja armsana. Siis tunneme, et meie Maisel Elul on väärtust, siis tunneme, et elame — ka olevikus.

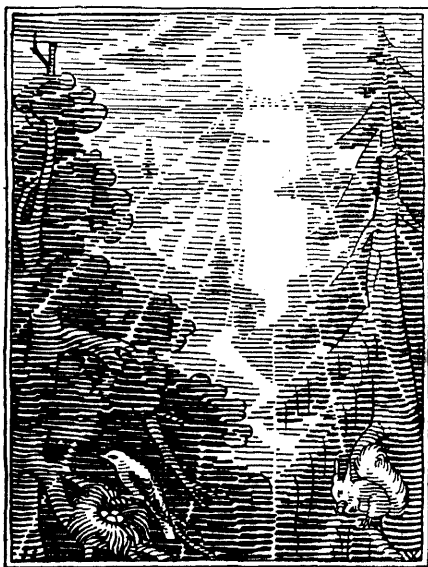
Suureks julguseks sel teel olid meil viimati loitnud Jüriöö tuled — kogu Eesti leidis jälle ennast ja oma kauni mineviku. Nüüd teame, et siit edasi läheb tee meie oma veel kaunima tule-

viku poole. Jüriööle peab järgnema — kevade püha.

Siis, kui kevad näitab oma õitsevat palet, kui tema siiatulekut tunnistab meie loodus, siis korraldagem Temale püha. Kõlagu siis võimas tervitus, ühine hümn tuhandeist suust — kevadele, meie Maisele Jumalusele, oma nooruse kaitsevaimule.

Nii leiame jälle ühise tee ja ühise tundeelu, seda — mille juure juhtisid meid viimase Jüriöö tulede säras meie esivanemate vaimud.

Suvemõtteid ja ülesandeid.

On kevad. Päikene paitas puud pakatama, lilled lõhnama, käod kukkuma. Igapäevaga muutub loodus kirevamaks, metsakontsert kõlavamaks, meeleolu suvipärasemaks. Hoovab uut hoogu, värsket energiat ja kevadmõtteid inimhinge.

Millele kohustab lähenev suvi organiseerunud noori?

Praegu, kus koolides teostamisel metsaistutamispäevad—eestkätt looduskaitsesele. Siin ja sääl võtavad sellest

toimingustosa ka organisatsioonid. Isegi lippude ja lauludega korraldatakse jalutuskäike metsa ning pannakse juurduma õnnepuud, ja mõnel pool keruvad kodude ja talude ümber ilupuhmastikud. Ent üldiselt on meil osalt vastavate looduskaitse seaduste, osalt vastava selgitustöö ja arusaamise puudusel looduse rüüstamine ja lõhkumine moes. Mitte ainult ÜENÜ Järve osakonnast, kus kurdetakse Kukruse pargi ja ilutamme hävitamise üle, või Valgjärve osakonnast, kus järveveereses ilumetsas (pargis) ilutsevad sarvilised indiviidid, ei kuulu vastavaid kurtmisi, kuulub neid mujaltki. Astutagu siis kuidagi viisi tegelikke looduskaitse samme. Takistatagu ja hurjutatagu parkide rüvetamisi, loodusharulduste hävitamisi, metsade laastamist ja igasugu loodusrikkumist. Pole jõutud metsapäeva korraldada nüüd — ärgu unustatagu seda tegemast sügisel, milleks vastava koha korraldamisega sobib teha eeltöid. Ilumetsa puudumisel tehtagu kohe vastava rahvapargi plaan ehk mõne olemasoleva pargi korralduskava. Kuulutatagu välja üldine metsapäev ning organiseeritagu sellele koolid ja kogu ümbruskond. Sünib talude ümbruse ilustamise ümbergi mõelda ja kas või vastavaid võistlusi korraldada.

Looduskaitse mõttega arendavas ühenduses on m a t k a m i s e d, mis tingi-

matult kuuluvad iga noorsoo-organisatsiooni suvekavasse. Olgu need siis lühikesed jalutuskäigud ümbruskonnas, õppekäigud, külastusväljasõidud või kestvamad ekskursioonid kaugemaisse kodumaakohtadesse — kõik nad arendavad ilutunnet, annavad kogemusi, muljeid ja üleelamisi ning on neil õilsama õhkkonna tekkimise, ühismatkamise ja ühisüleelamiste arendamise kaudu suuri kasvatuslikke väärtusi. Korraldagu iga organisatsioon suve jooksul vähemalt kaks niisugust organiseeritud matkamist. Asutakse aga ise mõnes loodusliku ilu keskkohtas — kutsatagu külalisi. Oleme kaugel rändkodude asutamise võimalust, nagu neid 2000 ümber leidub Saksamaal (esialgu puuduvad meil muudki kodud), ent meie lahetes taludes leidub suvel ööbimisvõimalusi. Registreeritagu need võimalused ja teatagu vastavatele keskkohtadele.

Edasi tuleb suve kasutada kehakultuuriliseks ülesandeiks, millist tegevust tuleb kohastada kohalistele oludele. Kitsamate rekordtoimingute kõrval tuleb anda ruumi mitmekülgsele arendavale ja igapäevasele elule lähedalseisvale sporditsemisele nagu: matkamine, sõudmine, rattasõit, ratsutamine, jaht, kalastus jt. sarnased alad, mis arendades meeli toovad jõudu, silkust ja sulavust.

Ärgu unustatagu noorte suvipidustustel andmast kohta ka kehakultuurilisele esinemisele, milliseid ei peaks aga kunagi kandma liig juhuslikku ega liig kirjut ilmet liiategi kui ollakse veel harjutusis algastmeil. Kohased eeskavas on lähedaste organisatsioonide vahelised ponnistused. Esikoht oleks siin jooksudele (sobivaimad 100 ja 1500 m. jooksud), heidetele (kuul, ketas) ja hüpetele. Naisnoorile kohaseimad alad oleks jooks (100 m.) ja võrkpallimängud.

Mõnel pool on noorsookoondised teotsemisest kehakult. alal loobunud, kuna ümbruses mõned teised organisatsioonid (kaitseliit) sel alal tegevuses. Igakord pole see õige, sest ükski organisatsioon ei suuda kaasa haarata kõiki kodanikke ja mõnigi noor, kes spordib noorsoo-organisatsioonis jätkaks seda te-

gemata mujal. Eriti võimaldab ÜENÜ lai võrk noorile ka sel alal iseseisvat tegevust.

Ärgu unustatagu ka meie majandusliku hääoleku alust — põllumajandust, millise ala viljeldamiseks suvi eriti kohane. Mitmesugused töövõistlused, katsetused, aedade ja puukoolide asutamised, õppereisid katsejaamadesse, põllutöökoolidesse ning eeskujulikkudesse majapidamistesse on võimalikud ainult suvel. Kasutatagu seda meie oludes lühikest suve ning võimalikult mõjukamalt, kollektiivselt.

Matkamisel, õppekäikudel jne. ärgu unustatagu võtmast kaasa — laulu. Oleme vennasrahva ja naabrite pool suures lugupidamises kui laulja rahvas. Ent ometi on juhus olnud märgata, et ühislaulus, olgugi koorilaulu arvel, meie naabrid on meist ees. Kui soomlaste ja teiste põhjanaabrite koosviibimisi, koosolekuid, matkamisi jne. ikka saadab meeolukohane ja tõsine laul — on meil see ununemas. Osalt on selle asemele astumas boheemlaste ja üliõpilaskonna võõras ning veinirikas laulutuju, osalt labane löökpoeesia või sõdurite sageli kriitikavaene laul. Kasutagem suviseid koosviibimisi tõsisemale laulule milliseid üksikuil koosviibimisel olen kuulnud haaravana ja vaimustavana (Kel nooruse palavust täis on rind; Noor olla on kevadet rinna sees kanda; Kus Põhja lahe kohiseb; Kaunimad laulud jt.).

Ent lõpuks ärgem unustagem meie suvipidustusi 28-30 juunil Tallinas: Ei igapäev ole võimalusi luua omavahelist koosviibimist nii suures ulatuses, ei igapäev ole koosviibimine nii kõrgepingeline kui nüüd, kus naabrimaa noored toovad välja oma paremad tegelased ja oma osavõttuga aitavad teostada meie kultuuralgatusi. Eriti tuleb hinnata meie vennasrahva seekordset suurt ja sooja külaskäiku meile ning väärtuslikku külakosti rahvalaulu, rahvataantsu ning väga õpetlikkude ja ulatuslikkude väljapanekute näol. Eriti peaks viimane, näitus, olema kohaks, kust meie õpetajaskond, noorsoojuhid ja teadlikum noorus ammutab kogemusi ja oskusi edaspidiseks teotsemiseks. Ning lõpuks

— peetagu meeles — tuleb katsuda luua isiklikke ja sooje kultuursidemeid, milleks üle 2000 oma- ja välismaa noore kokkutulemine peaks andma võimalusi. Soome kaasvõitlejad tahavad näidata, et Soome

laht on jäämas kitsamaks ning mandrid on lähenemas teineteisele — näidakem seda ka omalt poolt.

A. M.

Parteipoliitika ja noorsugu.

Epiloog IV Riigikogu valimistele.

Ed. Riisman.

Suured valimised on jälle kord seljaga. Iga kodanik tõmbab kergendatult hinge — saab rahu mõneks ajaks sõimamisest, teineteise mustamisest ja hoolimata vassimistest. Harilik kodanik, kel veel järel maitset, taktitunnet ja kainet mõistust, on tunnud end juba nädalaid kui prügikastis. Ei olnud see, mis kuulsime ja nägime, enam mingisugune oma põhimõtete ja ideede südikas kaitsemine ja propageerimine, ei vastaste väidete asjalik arvustamine ega ümberlükkamine, vaid midagi sootuks muud, millele ei oska anda nime, kuid mis on must, väga must!... Ei leidunud enam soliidset tooni, taktilist külmaverd ja riiklikku objektiivsust.

Mis saab õppida sellest purelemisest meie noorusperel! Nooruspere — kes elult otsib ilu ja ülevaid mõtteid, püüdes tõusta kõrgemale iga päevakasust ja väiklusest. Ime siis, kui oma ümber nähes ainult närusust, nähes suuri juhtegi mässitud närususse, paljuid noori valdab pessimism, mis kajastub küll nende loomingus, toimingutes kui ka — enesetapmistes. Noorusel ei ole suuri, ergutavaid eeskujusid.

On siis paratamata, et noorus peab ise koonduma ja midagi uut, paremat looma oma keskelt. See peab olema uus, puhas ja ülev, vaba ajavaimu närususest.

ÜENÜ on suutnud seni veel püsida eemal poliitilisest võitlusest, sest noorsoolastel on olnud õilsamaid sihte kui kitsarinnaline poliitiline materdamine. Ta on suutnud jääda täielikult väljaspoole erakondi ja olla noorte koondajaks vaatamata nende ilmavaatele. Ja on noorusvaim ning aatellikkus olnud kõige paremaks

koondajaks ilmavaatelistes erinevustes. ÜENÜ-s on tegutsenud kaasa kõikide poliitiliste voolude esitajaid. Oli aeg, kus Keskjuhatuses asus esimehe kohal põllumeeste kogude liige, kirjatöömataja oli aga kommunistlikkude kalduvustega; laekahoidja abiks sotsialist. Ja koostöö oli suurepärase. Ei keegi ialgi toonud esile oma poliitilisi vaateid, ja kui vahest tekkisid vaielused, siis olid need küll hoogsad, kuid ikkagi asjalikud ja seltsimehelikud. ÜENÜ-s tegutsesid nad noorsoolastena selle sõna täies ulatuses. Mitte partei tegelastena.*)

Ei saa öelda siiski, et ka ÜENÜ-s poleks vahest parteilised huvid kerkinud esiplaanile, kuid need on jäänud kohalik-

*) Mäletan veel praegu ÜENÜ Kehra osakonna asutajat K. Soonit, kes hiljem kommunistliku kihutustöö ja riigikorra kukutamise seotud asjus kauemaks ajaks sunnitööle mõisteti. Milline entusiastlik noorsoolane ta oli ja ärksa vaimuga tegelane! Ta otse janunes teadmiste järele. Seal juures oli ta loomuliku mõistuse arenemisaste kõrge ja otse sädeles vaimukusest Esitava Kogu koosolekuil, kuigi K. Soon ei omanud pea mingisugust haridust. Noorukene külapoiss, kohmaka välimusega, esimes ta aga siiski julgelt ja väga taktiliselt. Elu oli olnud ta vastu karm ja teinud temast kommunisti. Isa oli tapetud 1905. a. Emaga elas ta saunikuna viletsalt ja oli sunnitud juba noorelt sulasena leiba teenima. Oleks olnud sel noorel ainult kauem võimalusi tegutseda ÜENÜ-s, oleks olnud tal võimalus omada haridust, oleks temast tulnud kindlasti ärksamaid seltskonna tegelasi, kui mitte isegi veel rohkem, ja oma ilmavaatelistes äärmuses oleks ta samuti muutunud tagasihoidlikumaks, nähes elu ka veidi päiksepaistelismast küljest. ÜENÜ-s näitas ta vähemalt, et võib tegutseda ka ideelisena ja poliitiliselt erapooletuna haridustegelaseks. Kuid kadus ta vangimaja müüride vahele, nagu kadunud on sinna teisigi tema sarnaseid.

kudeks. Poliitiste voolu ohvrina suri Rapla osakond. Sama suigutas mõneks ajaks unele Narva osakonna. Kuid need on üksikud erandid ja ei saa ilmestada ÜENÜ-d üldiselt.

Vaadelgem olemasolevatki Keskjuhatus — esimees ja üks abiesimeestest ilmavaateliselt kalduvad arvatavasti sotsialistide poole (kuigi ÜENÜ vahest sotsialistlikkude noorte poolt kõvasti sõimata saab), teine abiesimees põllumeestekogude liige. Paar keskjuhatusel liiget kuuluvad asunikkude perre, siis on siin tööerakonna poolehoidjaid, rahvaerakondlasi jne. Kuid üksmeeleses töötamises võiks Kõrge Kogugi ÜENÜ Keskjuhatuselt aina eeskujut võtta!

Varematel valimistel ei pööranud poliitilised erakonnad ÜENÜ-le kuigi suurt tähelepanu. Viimastel aegadel on aga asi muutunud, ÜENÜ on kujunenud poolteistsaja osakonnaga võimsaks organisatsiooniks, kes oma organide kaudu võib tublisti olukordi mõjutada. Sotsialistid on võõrutanud endast noorsoolased seletamatu vaenuliku ülesastumisega, kuigi korra aastaid tagasi vaherkord oli teistsugune. Ei ole noorsoolastel kuigi palju tänu võlgneda ka põllumeeste kogudele. Ei sotsialistide ega ka nende poolt pole tun-

nustatud noorsoolaste kultuuriliste huvide rahuldamise vajadust väljaspool parteipoliitilist võitlust. Paremini on hakanud suhtuma noorsoolastele keskerakonnad. Asunikud olid võtnud oma valimisnimekirjadesse mitmeid noorsoolasi ja kuuldavasti isegi nõusolekut avaldanud mitmeid noorsoolaste nõudmisi oma programmi võtma.

Ka tööerakond on hakanud juba rohkem arvestama ÜENÜ-d. Nende viimane haridusminister võttis esimest korda ÜENÜ-le eelarvesse mõjuvamaid toetusi.

On kena, kui viimaks arvestatakse ka ÜENÜ-d, kuid oleks lausa hädahoht kui peaks püütama koos sellega kiskuda teda poliitilise võitluse keerisesse; sõbralikult koostöötavad noorsoolased muutuks teineteise vaenlasteks.

Selle vastu tuleb välja astuda kõigil ÜENÜ tegelasil, et ei tungiks organisatsiooni partei poliitika, et vabalt ja surveavalduseta ilmavaatele saaks töötada kaasa kõik noored ja et ÜENÜ jääks ikka selleks organisatsiooniks, mis seisab üle parteipoliitilisest närususest ja aitab pehendada ilmavaatelisi teravusi ja klassivahesid võitluses õilsa ja kultuurilise õhk-konna ja inimsuse ning päikesepaisteliseuse eest kõigile.

Noorsoolaste ekskursioon Soome 6.—10. juulil 1929. a.

Kohe pärast ÜENÜ tänavuseid pidustusi Tallinnas juunikuu lõpul, korraldab ÜENÜ Tallinna osakond vastukülaskäigu Soome, Karjala 10-ndate ülemaaliste pidustustele, mis pidamisele tulevad Jäskäs, Viiburi lähedal 7 ja 8 juulil k. a. Pidustustel esinevad eestlased aktiivselt, laulude ja rahvustantsudega, kokku umbes saja tegelasega.

ÜENÜ liikmed ja võerad võivad ekskursioonist osavõtta soodsatel tingimustel. Sõidukava kujuneb järgmiselt:

Väljasõit Tallinnast aurikul „Suomi“ millel ruumi üle 300 reisijale, laupäeval

6 juulil kell 11 hommikul. Kell 3 jõutakse Helsingi, kus viibitakse õhtuni, mil raudteel Viiburi edasi sõidetakse. Raudteesõit sünnib 50 % hinnaalandusega. 7 juul. hommikul jõutakse Jäskäse, pidustuste kohale. Samal päeval on ette nähtud ühine sõit soomlastega Imatra kosele. Öhtul, samuti 8 juuli öhtul on ühised pidustused ja omavahelised olengud. Teisipäev, 9 juulil viibitakse Viiburis, kus öhtupoolikul on kavatsatud vabas õhus „Eesti öhtut“ korraldada, päevakohase kõne, laulude ja rahvustantsudega. Samal öhtul pööratakse raudteel tagasi Helsingi,

kuhu jõutakse 10. juul. hommikul. Sõit tagasi Tallinna algab aurikul „Suomi“ kell 12 päeval.

Sõiduhinnaks kogu teel on tegelastele kõige rohkem 14.50 kuni 15 kr., ÜENÜ liikmetele — mittetegelastele kr. 16, võe-

rastele kr. 18. Neile, kes ainult Helsingi ja tagasi soovivad sõita, ühine hind kr. 8. Registreerimine ja lähemaid teateid Harju, 37 esmasp., kolmap., ja reedeti kl. 19—21, kuni 15 juunini.

„Keelekultuur I“ puhul.

Tartu Keeleuendusyhingu väljaanne 1928—9; Toimetand Joh. Aavik, Oskar Loorits, Julius Mägiste. 72 lehekülge.

„Keelekultuur I“ ilmumine osutus paratamatuks taotelles*) vaba väljendusvõimalust keeleuenduslasile. Teame ju, et teised aegkirjad ja kirjastused enamikus sammuvad pedantselt „Õigekeelsuse sõnaraamatu“ reeglite kitsais piires „Õ. S.“ vastu tahetakse siin avaldada protesti, nõudes kõige järsumat erapooletust keeleliste kysimuste määramisel. Selle erapooletuse vastu, mida on mitu korda deklareerit keeleuenduse vastaste poolt, patustetakse tihti. Samad ringkunnad arvad endil õiguse olevat kuulutada end keelelis kysimuis enamiku huvide ja pyyete eestkostjais — isegi tagasi pörkamata madala ja inetuma demagoogia eest. Kahjuks selline on juba meie keelelise arengu traditsioon. Uurigem vaid lähemalt J. Hornungi ja Ed. Ahrensi reformide saatust ja võitlust! Millist otstarbekohasuse printsiipi kaitsti siis, ja asi pole praegu millegi poolest muutund! Stahlil esines vorm: eth minna sahxin vehl voisin armastut sahma. Hornugi reform tunnusteti kaas-aegiste poolt ebaotstarbekohaseks, aga tema heitis selle vormi eemale. Ahrensi reformid mis ometi lõplikult fikseerisid meie kirjakeele olid äärmiselt visad läbi minema — vastuseis oli ainult vastuseisu pärast, konservatiivsed oldi, et mitte olla revolutsioonilised. Kui palju vaeva pidi maksma Aavikulle, et murda seda tardund paigalolu.

Ent kyllalt minevikkul Esitet näitestki peaks selguma milline oli korra eesti kirjakeel. See oli rajat vale alusele, siin on salat keele iseloom ja omapära, see keel

pyyiti painutada saksa ja ladinakeele reeglite alla (6 käänet j.m.), lõppeks ta oli lood vaid yhest murdest, sinna võeti vastu selle murde halbu vorme, kuna neid oleks võind asendada teiste murrete paremaiga. Ses sihis pyyabki keeleuendus parandada endist vigast keele alust. Ilu, rikkus, täpsus ja omapäral Meie kultuur; keel ja rahvas on vaesed — kuid nad peavad saama rikkamaks, kultuuritahe on selleks kyllaltki suur, et nõuda keeles rida reforme.

Kuigi praegu pyytakse igatpidi sum-

ÜENÜ KESKJUHAATUSE KIRJASTUSEL

on ilmunud ja saadaval järgmised teosed:

„URIKIVI“

1923, 1925 ja 1926, à 1 kroon.

I Omakultuurpäeva noodid
à 10 senti.

II Omakultuurpäeva noodid
à 15 senti.

A. MEIKOP'i raamat

Noorsooliikumisest ja noorsootööst
à 3 krooni.

„JÕULU ALMANAK“
à 30 senti.

Tellida ÜENÜ Keskjuhatuselt Harju tän. nr. 37. Tallinnas.

*) Autori kirjaväis muutmata.

mutada keeleuudendust — ta ei viibi tulemast yldiselt tarvitusele; ehkki otsustavad ringkonnad on selle vastu. Selle poolt aga rääkigu seir*), et yhe kirjastuse poolt korraldet ankeedi vastajaist 72 % pooldas keeleuudenduslikke vorme.

Noored eriti, kelle kultuuri ja reformi soov on suur, kelle võitlusind raugematu, võivad siin julgesti ja määrvalt sõna kaasa rääkida, — see peaks nyd olema kerge, kus uuenduslaste ridusse on saabund enam distsipliini; laialipaisat uuenduslaste koondajaks tahab ka „Keelekultuur I“ olla.

J. Aaviku loetelus kuuluksid uuendusina esmajärjekorras tarvitusele:

1) lyhemad mitmuse partitiivid: *huve, tuve, kavu* jne. (Õ. S. lubab).

2) i mitmuse: *sygavais mõtteis* jne. (Õ. S. lubab).

3) liike — pro likkude: *õnnelike inimeste* (Õ. S. lubab).

4) võia, võiakse pro — võida, võidakse.

5) nd — pro nud, *kirjutand* jne.

6) tetakse, teti, tetav jne. pro tatakse, tati, tatav, *kirjuteti* jne.

7) t pro tud — *petet* jne.

8) tet, det pro datud, tatud, *avaldet kirjutet* jne.

9) tella skella, mitte tleda, skeleda (Õ. S. soovitab viimast) *käsitella* jne.

10) kõrvalrõhulise silbi järele ttus pro tus ja lle pro le, *suremattus, eneselle* jne.

11) nominatiivliitmuisi, *louendpuri, ka-levkuub* jne.

11 muidugi „y“ pro „ü“

See kõik pyyab täiuslikuma ja harmoonilisema keele poole, sest lähtudes peaksid noorurid teadlikult purustama keele kiyinend vormid.

Ylalmainitut kokkuvõttes võib julgelt igale soovitada „Keelekultuur I“, päälegi saab säält lähemaid juhtnõore tarvitamaks*) uuendusi.

J. Rebane.

*) asjaolu

*) tarvitamaks — et tarvitada.

NOOREMATE VALD.

Punaste rooside synd.

Käbin Käesoo.

Jaki Oru oli sajad miilid ära käinud. Oli tagasi pööranud mägedest, kalliskivi kaevandusist. Oli tulnud jälle hulga aastate pärast alla orgu.

Nyud seisatas ta oma venna Ormi Oru

valgeroosi kasvanduse ees. Tuhanded roosid ilusates ridades, õõtsutasid omi valgeid kuldsydametega päid — ja päike, suur punane lõunamaa päike tõusis otsegu rooside keskelt. Lendasid magusas õnne-

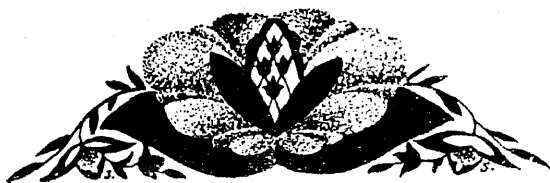
sumas öölinnud ja hõljusid varased kuldliblikad. Jaki Oru astus yle oja ning sammus rooside ridade vahel. Tema käed aga hoidsid tugevasti kotikest rinnal.

Ent korraga tuli tal tahe murda yhe neist valgetest hurmavalt lõhnavatest roosidest, kummardus — kuid jäi kohmetult seisma. Roos oli avanud oma õilmesuu ja kõneles inimese keeli: „Ära murra mind Jaki, ma ütlen sulle midagi.“ „Mis sa mulle ytled?“ päris Jaki. „Sa oled Ormi vend. — Ormi on kuri!“ Jaki naeratas ja astus edasi.

Ta oli viimati kõndind siin kymne aasta eest. Ent ta ei suutnud kiusatusele panna vastu. Ulatas käe teistkorda yhe suure roosi järgi. „Jaki, ära murra mind — sa pole ju Ormi kes meid kasvatab ja ilusamal õitseaial murrab!“ palus ka see langetes oma lumivalge pea.

Ent tahtmata tuli Jakil meelde valge lumi Alpes. — Värin läbistas mehe keha, ehkki ta nyd jälle seisis oma kodumaa kuuma, hellitava päikeses all. Temas tõusis uudishimu valge roosi vastu — Ta kummardus yle selle: „Aga mis kasu saab Ormi teist?“ sosistas ta roosile õilmesse. Roos tõstis kõrgele oma kuningliku pea ja vangutas päikesetõusu sihis: „Näed, see uhke marmorsammastega loss, näed, need toredad ilukaevud, mis seal eemal tõusvas päikeses kumavad, — seda kõik on Ormi saanud meie eest!“ Roos vaikis, ta ei kõnelenud enam. Jaki syda oli täitunud imelise raskusega. Ta astus edasi. Kuid teel märkas ta kõige ilusamat, seni nähtuist roosest ja ta tahtis selle ometi murda endale — ent jäi jälle seisma, selle roosi kõne oli imeline: „Jaki, jäta mind murdmata, parem pane omad punased kallid rubiinid mis sul rinnal, kotikese sees, mu õilmesse!“ sosistas õis. „Kust tead, et mul rubiinid on, — ma olen vaene mees! Näed, kui vilets on mu kuub seljas.“ „Ära räägi nii, — meie roosid, teame palju saladusi — teame saladusi, milliseid inimene ei tea. Ja kui sa tahad omad rubiinid hoida alal, siis kuule mu sõna, ära mine Ormi juurde oma varagal!“ Siis kummardusid ka teised roosid ja sosistasid: „See on õige Jaki — Ormi on kuri, peida oma rubiinid meie õilmeissel!“

Ja Jaki Oru avaski kotikese rinnal.

Nooruspäevalt.

*Tuli on valla
noorte silmis!*

*On heidet pilvist
tunglad alla!*

*Ringlesid massis
juhid — lõkkesed:*

*Hävisid tõkkesed,
sädemeid süttis.*

*Ei see leegitsus
üürike pole:*

*Helendub elu
noorus-päikesest.*

*Pole kaunimaid
loodusmängest,
nooruslõkkesest
pole suurimaid.*

*Kuis siis aega on mul
ilu imetella?*

*Kuis võin külm ma olla,
võimata veel tuld?*

— — — — —
*Lumme mattunu
ma külmetin,
päikeses sulasin —
nüüd vettinu.*

*Ootan sütet suurt —
ma tammekühm.
Kastab kevad-vihm —
Päike kuivatab.*

— — — — —
*Tõuseb tulitaim,
pääseb kõrgesta,
välgu taevasta
saadab Sinivaim.*

*Tuli on valla
noorte silmis!
On heidet pilvist
tunglad alla!*

M. Varti.

Kõige suurema rubiini, mis kiirgas otse silmi pimestavalt, asetaski ta suure roosi sydamesse ja vähemad kivid pani ta tasakesi teistesse roosidesse. Siis ajas ta end jälle sirgu — puudutas taskut, valed kivid jäid siina. Ta vaatas ringi. „Nii, sa talitasid õieti,“ sosistas suur roos. „Aga mis saan ma pandiks selle eest — või annad sa mulle töötuse, et võin oma vara jätta siia?“ — „Annan töötuse, — kui sa rubiinidele järele ei tule, siis läheb su kivide purpurpuna meie õilmetesse — ja keegi peale sinu ei saa kätte neid rubiine!“ „Ei saa, ei saa!“ sosistasid ka teised roosid. Ja Jaki Oru astus kerge südamega poole sammaskäikudega maja. Ta otsustas algul tundmatuna ilmuda venna Ormi ette. Kui ta viimest rooside reast möödus, avanes õu, suur ja tore. Suured purtskaevud surisid ja vikerkaare värves mängis langev vesi. — Ilusad kirjud linnud jalutasid seal ymber. Jaki astus sammaskäigu juure. Ent vaevalt sai ta sinna, kui rõdult hüüdis teda kare hääl: „Kuule, võõras, mis otsid sa sääl?“

Jaki tõstis silmad — ja otse tema ees vaibatud rõdul seisis Ormi, ta tundis tema. Ka Ormi tundis venna. — Ent ta ei nähdand seda, ta tahtis hoobelda venna ees. „Kysin, mida sul vaja, või lasen sind välja ajada omast puhtast aiast. — Näe, su kingad on tolmused — see rikub mu valged roosid.“ Ta astus seepeale uhke käiguga rõdult alla. „Ma paluksin juua, janu on piinav.“ ütles Jaki — tema nägi nyid kui kõrk oli Ormi. „Yks rubiin, võõras mees, selle eest! Mu jook on üksnes roosimahlast,“ hooples pilkavalt Ormi, — ta tahtis näidata oma suurust. Plaksutas käsi — ja varsti ilmusid sihvakad, painduvad orjad. Nad ilmusid kuulmatult oma käskija juure. Nende mustad juuksed läikisid kui pyha kivi Mekkas. — Jaki oli vaimustuses — Ormi luges tema mõtted. „Need orjad siin, need on ainsamad üle maa oma iluga — oma tumeda siidise nahaga. — Kui langeb piitsahoop neile selga — ei jää armigi

järele siidisel nahall!“ seletas ta kõrgilt. „Irgli!“ sõnas ta orjale, „Peekri täis roosimahla!“

Ja varsti seisis kruus, täidetud lõhnavaast joogist, marmor trepil. Kiirelt tyhendas Jaki selle — see joobnustas teda. Ja uhkelt pildus ta yhe vale rubiini trepile. Orjad kummardusid ja otse vaimustuseks taasis sädelesid nende silmad, kui nad kivi Ormile andsid.

See oli kõige rohkem hämmastunud: Tema vend — oli ta siis tõesti leidnud mägedest rikkusi? . . Ahne tuluke vilkus ta mustades silmades. „Ma tahan veel juua!“ nõudis Jaki Oru, tema uhkus oli puudutatud. — Kas polnud ta sama rikas kui ta hooplev vend? Ta oli veel palju rikkam.

Ja unustades rooside kõne, pillutas ta järele jäänud rubiinid, kuigi valed, trepile — ainsama mahla kruusitäre eest. Ent kahjurõõmsalt särasid ta joobnud silmad, kui Ormi Oru need kivid kullina krahmas. Saabus õhtu ja Jaki Oru lebas joobnuna venna toas. Siis lähenes talle Ormi ja hoidis kuumakspõletatud kivi tema silmade ees. . .

Jaki Oru ärkas — ent ta ei oskanud enam kuhugile minna. Hädaldas ja palus — ent Ormi kihistas pilke naeru. — Siis käsutas ta oma orjadele. „Viige ta välja maanteele, ta kingade tolm suretab mu roosid!“ Ja orjad talutasid Jaki Oru välja, sydametu venna Ormi Oru uhkest aiast. „Valed kivid! Sa neetud!“ sositas Ormi. „Sellepärast said oma palga — nyid ei suuda sa võistelda minuga!“ Ja kui päike loojenes ja pime Jaki Oru jälle tolmusel teel roosiistanduse kohal seisis ja õrn hurmav rooside lõhn talle sõbralikult ninna tungis — kõlas tema hyid: „Roosid täitke oma töötus, Jaki Oru ei saa iial teie juurde!“ Ja verest määrinud palged tuksatusid — suu tõmbus hääletus nütus viltu — tühjad, tumenend silmad vajusid valendavate rooside suunas.

Ent veel selsamal õhtul, kui tulid orjad istandusse lõikama roose, kasvas hulk veripunaseid roose seas teiste valgete.

Teise aastakümne lävel.

Ed. Triik.

Ülemaaline Eesti noorsooühendus on iseseisva Eesti sünnitis. Ta sünniaeg kuulub ajajärku, mil võitlused meie riikliku ja rahvusliku olemasolu eest olid käimas kõigil rindel. Ta sünnitajad olid noored, kelle ridadest ruttasid võitlusrinnale esimesed pioneerid. Need asjaolud surusid oma pitsati uue organisatsiooni otsale, andsid tema tegevusele aja iseloomule vastava ilme.

Peatudes esimese aastakümne lõputulbal tekib tahtmatalt soov sammuda veel kord tagasi seljataha jäänud tegevuse- ja otsimiste aega, tõmmata paralleeljooni olukordadele, millised olid need siis — ja kus oleme tänapäeval, et tehtud tööst ja saavutatud võitudest rajada tähiseid eelseisvatekski aastateks.

Rõskel kevadel astus kokku rühm tegevustihkajaid noori, et külvata ülekeevat energiat, otsida ja teha tööd, ehitada, rajada. Ei olnud ees talletud teeradu ega jälgi, ei vanu eeskujusid ega tähiseid, milliseid mööda oleks võidud määrata ette vähemaidki sihte. Haarati kinni esimesest aju tekkivast mõttest, asuti selle teostamisele. Määratu töötahe, loomistung ergutas ja julgustas noorte enese väljendustungi, kartmatult astuti vastu kõigile võimalikkudele raskustele ja takistustele. Ja kui vaatamata harilikule ülejätkäivale raskusile oleme jõudnud selleni, mis meil on täna, siis ainult tänu enese varaaitadele — energiatagavaradele ja nooruslikule vaimule, mis säilinud ka vanemates ÜENÜ alussammastes.

Mõnestkümnest hulljulgest noorest on võrsunud kümnetesse tuhandetesse paisunud suur noortepere. Kohalikust organisatsioonist on võrsunud ülemaaline noorte organisatsioonide liit, kes tõmbab kaasa ikka uusi ja uusi noorterühmi.

Otsivast tegevusest on jõutud üle kindlajoonelisele, plaanikindlale tegevusele ette üles seatud tähistega ja ülesannetega. Ei ole lepitud vaid vanade eeskujudega, on otsitud ja leitud uusi tegevusvälju, asutud omapäraste algatuste loomisele, nagu

näiteks omakultuuri levitamine ja säilitamine.

Kodusest ringist on jõutud välja laiade rahvamasside juurde. Esimeste arglikute ja tagasihoidlikute algatuste asemel korraldame ülemaalisi aktsioone, tõmbame kaasa terveid rahvahulki. ÜENÜ tegevus on saanud üldrahvuslikuks. Nimetame Jüriöö sündmuse mälestamist, mis saanud hiljem ülemaaliseks ja muutunud traditsiooniks, ülemaalsed kirjanduse võistlused, rahvusliku omakultuuri pidustused ja laulupäevad. Eks kõnele need küllalt!

Kui algul püüti luua sidemeid vaid kodumaa noortega, siis nüüd töötab ÜENÜ sõbralikult käsikäes välisilma noorte organisatsioonidega, tehes sellega rahvusvaheliseks oma kultuuritöö, aidates kaasa rahvaste koostöös ja üksteisemõistmiseks.

Nende töötulemustega seisame ÜENÜ tegevuse aastakümnel. Mitte argadena sihtide otsijaina, vaid julgetena, enesetundega ja kindlate soovidega rühkides ettesäätnud eesmärkidele. Tumeda liniku asemel, mis peitis esimeste ÜENÜ pioneeride eest tuleviku, seisame avaral mäetipul, mille ümber koonduvad noore loova jõu hulgad, kes kindla tahtega ja julgusega vaatavad vastu eelseisvatele tööpäevadele ja nendega kaasa tulevatele muredele.

Kümne aasta kestel oleme oma tegevusega võitnud enesele rahvahulkade poolehoidu ja väärilise hinnangu. Juubeliaasta Esitava kogu saadikute aruannetest käis läbi punase joonena tõsiasi, et noorte töö, vaatamata teatud ringkondade eitavale suhtumisele, on leidnud laiemas rahvaperes sooja sõpruse.

Astudes teise aastakümnesse võtkem enesele sihiks jätkata veel suurema visadusega algatud kultuuri- ja ülesehitustööd, uusi teid otsides, uusi sihtjooni rajades. Mitte eeskujul vaid eeskujuks, mitte võõraste mõtete teostajateks ja kasutajateks, vaid uue loojaks ja andjaks, mitte juhita-vaks vaid juhtijaks — need põhimõtted viigu ja virgutagu meie tööd algaval ja järgneval aastakümnetel.

NOORSOO TÖÖ MAILT

Mõnda Ungari noortest.

H. Hasenbuš.

Noorsooliikumist sarnasel kujul nagu seda näeme Eestis ja Soomes - üldse põhjamaail-, meie hõimurahval ungarlastel ei ole. Ungari kuulub katolikumaade hulka ja on täiesti kiriku mõju all, eriti maal (63% katoliiklasi, 27% luterlasi, 10% teisi usulahke). Seetõttu on koondunud ungari noorsugu peaaesjalikult kirikute ümber, lauluringide ja koolide näol, milliseid leidub iga kiriku juures. Loomulik, et sarnastes ringides ja koorides ei saa noorsoo iseseisvast eneseavaldusest juttugi olla, kuna katoliikline kord nõuab jesuiitlikku sõnakuulmist, päälegi, kui kaplanihärä (katoliku hingekarjane) liigub alati oma tallekete keskel. Sellest tuleb, et ka usuline liikumine on seganud end ungari üliõpilaskonda, kus tehakse isegi vahet ühe- või teiseusulise vahel, mille tõttu on ungari üliõpilaskond organiseerunud usuliikide järgi. Nii on umbes 16000 Ungari kõrgemate koolide õpilasist katoliiklikus liidus 12000 ümber ja luteriusulises 3000 liikme ümber.

Suuremaks noorsoo-koondiseks Ungaris on „Magyar Cserkez-Szövetseg“ (Ungari rajaleidjate liit) oma 30.000 „rajaleidjaga“ ja mille direktoriks on Ungari asevalitseja Nikolai Horthy-Nagybanya. Organisatsioon on rahvuslik ja vastaks rohkem meie „Noorseppade malevale“ kui Sir Robert Baden-Powell'i skoutismile. Nii seletavad „rajaleidjate“ käsud, missugune peab „rajaleidja“ olema: aus, usklik, isamaaarmastaja, teenistusvalmis, kokkuhoidlik, vaimliselt ja ihu-

liselt puhas jne, abinõudeks käsud, töötused ja laagrid. Budapesis on „rajaleidjatel“ kasutada suurem maja peakorterina ning Budapesli külje all olev „Rajaleidjate park“ Harshegy ja Uspesti saarel, veespordi harrastamiseks veeasulis paadimajade ja kõrvalhoonetega. Liidul on ligi 500 liiget (rajaleidjate rühma), keda üleval peavad kirikud, koolid ja mitmesugused teised asutised. Liidul on oma häälekandja nimega „Magyar Cserkez“ ja juhtidele „Vezetok Lapja“. „Rajaleidjad“ on Ungari rahvuslik tulevik, kes peaksid võitma tagasi Ungari kaotanud varad ja rajad, oma vaimu ja kui tarvis ka füüsilise jõuga, mille meeleletuleks peab iga „rajaleidjal“ peas olema nagu 1×1, kui palju on Ungari Trianoni rahulepingu järgi kaotanud elanikke, maad, loomi, teid, kaevandusi, tööstusi ja isegi palju vähemaid varasid, nagu vedureid, vaguneid jne., ühe või teise riigile.

Poliitilistele noorsooorganisatsioonidele, eriti pahempoolsetele, ei anta mingisuguseid tegevusvõimalusi ja Ungaris keelatud.

Üldiselt on Ungari noor suur patrioot, väljendatakse seda igaal pool. Kus vähegi võimalik, kantakse ungarlaste mitteõiglase Trianoni rahulepingu protestiks rinnas sellekohane protestimärk. Loodetakse, et rahuleping tuleb kõige lähemal ajal revideerimisele. Rahvaste Liidus, millest on palju olnud juttu nii mitmeski riigis ja tarviline rahvaste enesemääramise õiguse teostamiseks.

ÜENÜ Aruküla osakonnast.

Vasakul: osak. segakoor, juhataja Jaak Kukman (X). Paremal: naiskäsitöö kursustest osavõtjad 24. III 29 ühes osak. juhatause liigetega. Istuvad paremalt: Kurs. juh. prl. M. Ratnik, osakonna esimees J. Lagle, kirjatoim. M. Niinberg ja abiesimees J. Loorberg.

ÜENÜ Tartu osakonna algatusel kokkukutsutud Tartumaa osakondade koosolekule 28. apr. s. a. olid esitajaid saatnud Tartu, Valgjärve, Narva, Sangaste, Saadjärve, Saduküla, Valga, Torma, Voore, Voldi ja Haaslava osakonnad kokku 20 esitajat. Koosolek algas Tartu Majaomanikkude seltsi saalis k. 3 päeval.

Keskjuhatusel poolt tervitas ja esines osakondade koostöö vajadust selgitava ettekandega nrs. V. Rooberg.

Virumaa ÜENÜ Keskkorralduse asutamisest ja kavatsustest andis ülevaate nrs. V. Mustel.

Koosolek kestis 4 tundi, mille kestel harutati läbi rida noorsoo ellu puutuvaid küsimusi. Peeti tarvilikuks korraldada suvi- ja talipäivi, spordi võistlusi, tegelaste kursusi, ekskursioone kodu ja välismaile; asutada uusi osakondi ning elustada endiseid. Nende ülesannete teostamiseks ja maakonna noorsootöö juhtimiseks otsustati üksmeelselt kutsuda ellu Tartu organiseeriv keskk-

koht, kes töötaks Esitava kogu poolt 1925. a. vastuvõetud juhtnõõride alusel. Keskkoha juhatusse valiti nrd. V. Asmann (esimees), E. Vardja (abisim.), E. Lätti (kirjat.), M. Kriisa (abi kirjat.), A. Lepik (varahoidja), V. Kurs (organisaator) ja E. Mutso (ametita).

Samal päeval oli Tartu osak. poolt korraldatud ka ühepäevane rahvatantsude kursus instruktor nrs. Taumi juhatusel, millest osa võttis 10 osak. 40 tantsijat.

Ohtul oli Tartu osak. perekonna-õhtu, millest osak. esitajad võtsid osa.

*

ÜENÜ Albu-Risti osakonna juures töötab veebruarist päle raadio-õping. Peale teoreetilise tutvunemise raadio küsimustega on valmistatud 3 detektoraparaati ja 3 lampaparaati. Õpingi juhhib osakonna esimees ns. J. Lunts. Kavatsusel on foto-õpingi avamine.

ÜENÜ osakonnad Jüriööl.

Tallinnas sammusid esirinnas Jüriöö mälestamise mõtte ülesvõtjad ÜENÜ liikmed, juhatahes meeleavaldajale tõrvikutega teed sinna Kalevi kalmule ja Harju kantsile, mille äravõtmiseks kogusid 586 a. eest meie esivanemad Jüriööl. Võimsalt kõlased tõrvikute loites noorte võidulaulud, sütitavalt kõnelesid meie tuntud seltskonnategelased ja ülevas meeleolus tundsid kõik end jälle ühise rahvana, leides oma kodumaas ja oma rahvuse tunnistustes selle paleuse, mille ümber koondub meie elu mõte ja usk tulevikku. Eesti, sa ei kao, sinu noored sammuvad oma esivanemate poolt kätenäidatud rada, nad teostavad seda, mida alustasite teie juba Jüriööl!

Saue osakond korraldas Jüriöö mälestamise endise mõisa pargis. Uritule ja tõrvikute loitel kõlas kevade öös orkestri mäng, peeti päevakohane selgitav kõne ns. E. Eik'i poolt, lauldi ühiselt „Isamaa ilu hoieldes“. Peale laulukoori ettekannete oli seltsi ruumes peo-õhtu näitemängu ja lõbustustega.

Kolga-Jaani osakonnas korraldati avalik maksuta kõnekoosolek 23. aprillil, kus ns. O. Ibius ajaloolise ettekandega esines 1343-45 a. vabadusvõitlustest. 5. mai õhtul korraldati kohalikkude organisatsioonidega ühine rongikäik, millest osa võtsid peale ÜENÜ Kaitseliit, Kodukaitse, Tuletõrje, Põllumeeste Selts ja Perenaiste Selts. Rongikäik korraldati tõrvikutega 3 klm. kaugusel asuvasse Päävere mõisa varemesse. Kõiki võis vallata võidu tunne, kui ilutuled ja isamaaliste kõnede juures kõlased laulud, nende suust, kes nüüd omal maal ise peremehed, nähes et võõra võimu kants seisab varemeis ja sellest ei tõuse ta iial enam!

Albu-Risti osak. mälestas Jüriööd tõrvikrongikäiguga oma vabadussõja ohvri kooliõpetaja Salme Kessleri surmapaigas. Kohapeal kõneles osakonna esimees Jüriöö tähtsusest ja lauldi isa-

maalisi laule. Esimene sellane Jüriöö pühitsemine oli kohapeal tekitanud elevust ja pea kõik ümbruse elanikud meelitanud kokku.

Tartus läks Jüriöö mälestamine Eesti Rahvuluse ühingu algatusel suurejooneliselt korda. Päeva pühitseti Tallinna eeskujul 5 mail. Kella 12—2 p. l. mängis raekoja ees ratsarügemendi orkester Eesti viise. Vahepeal esines J. Tõnisson kõnega päeva tähtsusest. Ohtul k. 9 algas rongikäik Vabadusplatsilt läbi linna Toome orgu. Rongikäigust võtsid osa kaitseväge, kaitseliit, tuletõrje, üliõpilaskond, Vanemuine, ÜENÜ Tartu osak. j. t. kokku umbes paartuhat inimest. Sarnast suurt rongikäiku ja tõrvikute merd ei olnud Emajõe Ateen enne näinud. Pealtvaatajatega, millede arv ulatas kümnetesse tuhandetesse, olid kesklinna tänavad ja Toome pealne otse täis kiilutud. Rongikäigu saabudes põles Toome mäel juba ohvrituli. Mäe nõlvakul asus kõneleja. Sütitavil sõnul kirjeldasid sealt Eesti võitlusrikast minevikku ja esivanemate vadadustahet A. Simm ja A. Laar, kutsudes üles ka tänapäeval, mil see tahe võidule pääsenud, esivanemate austusele ja rahvuslikule ühistundele. Vahepeal olid ettekanded ühendatud kooridelt ja orkestritelt, mille järele võimas isamaaline meeleavaldus lõppes ühise vaimustavalt kõlava lauluga „Eestimaa mu isamaa.“

Uusi ÜENÜ osakondi on asutatud aprillil ja mai kuu jooksul:

145. *Kavastu-Tähema*, asut. 19. IV. 29, aadress: Kavastu pk. Tähemaa — Tartumaa.
146. *Aluvere-Arkna*, asutatud 28. IV. 29., aadress: Aluvere algkool, Rakvere k. — Virumaal.
147. *Kõrgepalu*, asut. 15. V. 29. aadr. Kõrgepalu posti ag. — Võrumaal.
148. *Arusaare*, asut. 20. V. 29., aadress: Võhma, Arusaare — Viljandimaal.

Kolga-Jaani noorte elust.

Elame „saartel“ — soode ja rabade vahelisel voortel, nii et kohanimedki aina igatseltsi „saare'd“ („suuremad ninad“ kirjutavad küll „sare“) ja on meie YENY osakundki saareks muude orgide hulgas, puutumata otseselt kokku yhtegi YENY naabrus-osakunnaga. Oleme ikka veel yksi Põhja-Viljandimaal rohelis-valge lipu all võitlejaid.

Kolme aastasest elueast (millest küll magasime yle aasta) on kujunend viljakamaks

On välja annud liigete vahelist šapirografeerit aegkirja „Metsatar'i“ — 9 numbrit, levitand aegkirju jne.

Tegevus toimub seitsmesse tegevusharru jagunenult, milliseist töökamaid on karskus-, põllumajandus-, näite- ja kirjan-dusharu. Võib loota spordiharugi peatset ellumist, mida seni takistand päämiselt spordiplatsi puudumine.

Et see tegevus on leidnud vastava hinnangu ymbruskunna seltskunnas, tõen-

Üleval vasakul: majapidam. kursus 18. — 29. I 29; paremal: aianduse kursus 18 — 29. I 29. All vasakul: Vana-aasta õhtut saatmas (esim. reas vas. keskel esimees O. Ibius); paremal: Uue-aasta vastuvõtmisel, esimees õnne valamas; keskel: majapidam. kursuselasi, keskel instruktor prl. E. Meos. X

viimane poolaasta. Selle saavutustest kõneleb „statistika“ järgmist: on korraldet: pääkoosolekuid — 2, juhatusse koosolekuid iga kolme nädala kohta — 1, kõne- ja vaielusköösölekuid — 6 (kõnesid — 9), pidusid — 2, huviohtuid — 3, aegkirjade näitusi — 4, maleturniire — 1, kursusi — 2, (kokku 28. päevalise kestvusega), kutsunud ellu: Põhja-Viljandimaa organiseeriva Keskkoha (mis on korraldand yhe kõnekoosoleku, saatnud noorile tegevusjuhiseid ja informatsiooni YENY kohta ja informeerind kohalikku aegkirjandust YENY tegevusest ja sihtidest) ja yhe lugemisringi yhiselt aegkirjade tellimiseks.

dab seegi, et osakunna ettevõtted on leidnud pea alati elava osavõtu mitteliigetelki ja uusi liikmeid tuleb alaliselt juure, kuigi pole teht uute liigete võitmiseks mingit erilist propagandat. Poolaasta vältel pole möödund yhtki juhatusse koosolekut, kus poleks olnud uute liigete vastu võtmist! Praegu ulatub liigete arv kuuekymneni, kuna sygisel oli see — 29. Vahekord naabrusorganisatsioonega on samuti rahuldav kuni hää.

Osakunna juhatuses on praegu nrsl. O. Ibius, M. Eerenbuš, M. Simon, S. Ibius ja A. Lepik.

Karl Peeberg †

In memoriam.

Päikesepaisteliste kevadilmade saabudes haigestus ta, olles alati terve ja elurõõmus. Ning, kui jüriööl ta armastatud kodumäel, Ebaverel, loitsid tuled muistsete kangelaste mälestuseks, oli Karl Peeberg varisenud juba Manalasse. 5 mai hommikul kell pool kaheksa suri ta Tallinna Kaitseväe haiglas päale lühikest, rasket haigust.

Kadunu sündis 10. veebruaril 1909 a. Risu külas, Vao vallas, seitsmepoolise perekonna nooremana. Siirdus peagi aga säält Ebaverre, kus veelis kogu oma kasvuaja. Sai säält metsilt kaasavaraks looduslapse taltsutamatus, kõikumatus optimismi, erksust ning käärivust hinge.

Koolis käis esiti Kaarma, siis V-Maarja algkoolis, kus tegutses agaralt õppurihingu juhatuses eesotsas.

Lõpetades algkooli, algas vahelduv ning rahutu elu, elu täis otsinguid, igatsusi ja täis raskusi. Elu aga hõisates ja armastusega vastu võttes noorus sai üle kõigest.

Sügisel läks Narva õppima I Ühisgümnaasiumi, kuid peagi astus säält kolledži. Ka säält oli sunnitud majanduslikel põhjusil lahkuma veel samal aastal.

Kevadel 1927 a. teenis Väike Maarja Tarvitajate Ühiseses õpilasena. Sügisel, augusti kuus asus Tallinna, kus teenistust leidis mitmete ajalehtede ja ajakirjade rändagendina. 1928 a. kevadel hakkas ajalehtede „Ludisleht“ ja „Maa“ ja kinnitusselts „Talu“ esindajaks Järva ja Virumaale. Selles ametis oli ta kuni aasta lõpuni.

1298 a. kevadel tekkis temal mõte U. E. N. Ü. Väike Maarja osakonda asutada, mis ka teostus. Juhatuses eesotsas tegutses ta niipalju kui suutis ning tihti ohverdas omi kiiremaid tööpäivi. Et väsinud ega masendunud kunagi, alati oli tal usku asja häässe kordaminekusse.

Kõikide sõprade mälestusse jääb kadunu helge kevadinimesena jäädavalt elama.

Alex Saunasaar.

Helvi Joosing †

Kevadpühaga lahkus 4. aprillil 1928 a. Albu-Risti osakonna noorsoolaste seast ns. Helvi Joosing. Lahkunu oli alles noor — sündinud 14. nov. 1910 a. — alles saanud õigused olla noorte ühises peres, kuid tegutses tõsiselt innuga kõigis osakonna tegevusharudes. Lahkunut mälestavad leinates kõik Albu-Risti osakonna noorsoolased.

Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse

10 a. JUUBELI PIDUSTUSED

(II. Üleriikline omakultuuri püha)

Noorsootöö näitus

28 juunist — 2 juulini s. a. Tallinnas.

Kavas:

Reedel 28 juunil:

- Kell 10,00 Noorsootöö näituse avamine
- „ 17,00 Peaproov (Vabaõhu etendused tantsud ja laulud)
- „ 20,00 A. Kitzbergi „PÜVE TALUS“ ÜENÜTO näiteharu ettekandel, Ed. Türgi lavast.

Laupäeval 29. juunil:

- Kell 10,00 Spordivõistluste avamine Staadionil
- „ 11,00 Kõned ja muusikalised ettekanded Harjumäel
- „ 16,00 Kogumine rongikäiguks
- „ 16,30 Rongikäigu algus
- „ 17,30 Pidustuste avamine peo platsil
- „ 22,30 Vabaõhu etendus. H. Raudsepa „SINI-MANDRIA“ E. Türgi lavastusel

Pühapäeval 30 juunil:

- Kell 9,00 Rattasõidu võistlused
- „ 10,00 Pidulik aktus Estonia Kontsertsaalis
- „ 11,00 Spordivõistluste järg Stadionil
- „ 12,00 Välismaa tantsutruppide ettekanded Harjumäel
- „ 16,00 Pidustuste jätk peoplatsil
- „ 20,00 Üksikkooride esinemised
- „ 22,00 Lõpupidu

Esmaspäeval 1 juulil:

- Kell 20,00 Hõimukontsert

Teisipäeval 2 juulil:

- Kell 14,00 Noorsootöö näituse lõpetamine

Pidustustess võtavad osa Soome, Rootsi, Inglise, Läti j. t. Noorsoo organisatsioonid, ÜENÜ Osakonnad ja paljud kodumaa noorte kultuurorganisatsioonid.

Norra noorsoo tegevus.

Norra noorsoo tegevuse alalt leiduvad Norra noorsoo ajakirjas „Norsk Yngdom“ järgmisi andmeid: Liidu ümber kogunud ühinguid on 1155. Neist on 88% (1014) saanud aasta tegevuse ülevaateid. Liikmeid on teateid saanud ühinguis 44136. Pidasid ja esinemisi on korraldanud 15287, kõnesid ja referaate 5129, käsikirjalisi ajakirje 873, raamatuid raamatukogudes 29430, oma maja 495 ühingu, tegevusharusid 962, Norras hinnatud metsaistutamise töist on võtnud osa 146 ühingu. Üldvarandus on 6.150.299.

Noorsoolased vastake!

Vastused saata E. N. toimetusele.

Kodu probleem. Kaasnoored! Teie ehitate omale maja, kodu. Teame väga hästi, igal toimingul tunneme, et o m a m a j a see päästerõngas. Meie teised aga mõneski nurgas oleme nõutud selle eriti raske kodu probleemi ees. Kuidas teie selle lahendasite? Vestke! F. —

Päävaril Noorsoolane, kavatsedes suvel jalgsi matkata läbi Eesti ilusamate kohtade, tunneh hirmu päävarju suhtes. Noorsoolased, kes oleks nõus andma päävarju? Mugavused pole nõuetavad, on õnnelik kui lubatakse lakkagi. „Rändur Vilistai“

Kirjavahetust. Noored, kes teist sooviksid astuda kirjavahetusse Soome kaasvõitlejatega? Saadke omad soovid „Eesti Noorusele“. Tarviduse korral tehakse tõlked E. N. toimetuse poolt tasuta.

Ülesvõtteid kodumaa. Noored fotoamatöörid, saatke ülesvõtteid Eesti loodusest ja kodumaa elust! Kui võimalik sooviksin pilte samast kohast aastaegade järgi vastutasuks saadaksin pilte Tallinnast ja Harjumaa. „Foto amatöör“

Rahvusriided ja rahva kombed. Soovin kaasnoortega kirjavahetust rahvusriiete ja rahva kommete teemil, võimaluse korral puudutades ka rahva muusikat ja pillimänge. „Tulilill“

Kuidas ehin end rahvarõive. Kaasnaised, vestke mulle, kuidas ehite end rahvarõive ja kuidas saavutate selle, et suudate võistelda „moe“ rõivastusega nii peensuses kui elegantsis ja k u i s tunnete enese neis vähemalt sama mugavalt, ja kuidas rõivastute rahvusstiilselt igal eri juhtumil? „Sinipiiga“

Toimetusele saadetud kirjandus.

„Metsatar“. ÜENÜ Kolga-Jaani osakonna häälekandja. Peatoimetaja O. Ibius. Nr. 1—9.

„Tänavad“. Karl Ehrmanni uus luuletiste kogu, Võrus, 1929. a. Felix Johanseni kaas.

„Järvamaa“. Märtsi, aprilli ja mai kuu numbrid.

„Eesti rahvamängud“. A. Mängud; B. Tantsud ja pillilood (ERMuseumi rahvaluule arhiiv). Käsikirjas.

Vastutav ja tegev toimetaja Ago Jõger. Väljaandja Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskjuhatus. Toimetis: Eduard Riisman, August Meikop ja Eduard Triik.

„Estotrikk“ Tallinn, S. Karja 8.

Et noored!

Aeg saabunud on Teil järgmisiks toiminguks:

1.

Tellida lähemast postiasutusest omale Eesti Nooruse aastakäik.

2.

Korraldada oma tööd ja toimingud, et takistamatult võtta osa ÜENÜ 10 a. juubelipidustusist 28-30. VI. Tallinnas.

3.

Seada korda reisipaun matkamiseks kodumaa kaunimaile kohtele.

4.

Registreerida end ÜENÜ keskjuhatuses sõiduks Karjala noorsoo pidustusile — vastukülastusele hõimunoortele.

Kirjavastused.

K. F-nn, Saadjärve. Täname saadetise eest. Teie näpunäited on õiged. Püüame võimalust mööda pidada silmas, kui võrd seda lubab napp ruum.

O. F-nn, Põhjaka. Tänu kirja eest. Nagu näen, teete omas väikeses osakonnas rohkem kui julgeme loot. Kui saaksime kõigist osakonnist selliseid vastuseid, võiksime teha oma tööd mureta südamega.

J. K-k, Mõisaküla. Aitäh vastuse ja otsekoheuse eest. Pole küll paljut, kuid esialgu siiski samm edasi. Ja kui raskused meid ei murra, loodame, et suudate edespidi rohkem. Selleks jõudu! —

V. T., V. Maarja. Kahjuks ei ole saadetud K. P. pilt klišeeritav. Vast on Teil võimalik saata mõni teine, tooksime ta siis juubeli albumis.

L. J-er, Palmse. Nagu näete ilmub koondatult. Kui huvi, saatke edaspidigi. Seekordsest ei saa rohkem ilmutada.

E. S-er, Tallinna. „Inimkond ja kasvatus“ ilmub võimaluse korral järgmises numbris. Trükit lause nõuab äärmiselt keskendatult, objektiivset ja selget väljendust, napp ruum äärmist tihedust. Tarvitaksime Teilt edespidigi mõnda, kui panete rõhku noile nõudmisile.

Paljud osakonnad. Saadet tegevuse ülevaated ilmuvad kindlasti järgmistest numbrites.

Hind 20 senti.